

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 13 September 1896. N°. 977.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan den Uitgever J. A. WORMSER; Bureau N. Z. Voorburgwal 14, te Amsterdam. Insendingen die later dan Dinsdagmiddag 12 uur worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. aan het Bureau te Amsterdam. Advertenties van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van leidegaven en Verslagen van Verenigingen 10 Ct. p. regel.

„Mijn Herder.”

De Heere is mijn Herder; mij zal niets ontbreken. Ps. 23: 1.

Het leven van herder en kudde is een uitdijding Gods. Hij heeft aldus de kudde geschapen en Hij heeft ze op die geheel eigenaardige wijze met den mensch in verband gezet.

Het is niet zoo, alsof wij, menschen, het schap allens aan zulk soort leven gewend hadden, en het, door onze kunst, op die eigenaardige wijze aan ons hadden verbonden. Immers dan zou met paarden en andere soort dieren dezelfde uitkomst bereikt zijn. Neen, dat die soort dieren, die gewoonlijk in een kudde saamleven, en waarvan het schap het zuiverste beeld geeft, alzoo bestaan, aldus leven, op die wijs onderling saamhangen, en op zoo idyllische manier met een mensch als herder, en zulks onder de bewaking van een herdershond, verbonden zijn, dat alles is Gods bestel, dat heeft Hij zoo uitgedacht, dat is uit de Goddelijke verbeelding, door wonderde scheppingsdaad, alzoo in de werkelijkheid uitgekomen. Niet een mensch heeft dit verzonnen, maar God zelf heeft het uitgedacht en verwezenlijkt.

Als dus God de Heere in zijn Woord ons op die schapen, op die kudde en op dien herder wijst, om ons door dat beeld eener kudde zijn wegen te leeren, dan is dat geen hulpmiddel, waarvan God zich bedient, om ons zijn waarheid toe te lichten, maar dan strekte die schepping van kudde en herder, onder meer, ook daartoe, om ons het geestelijk verband tusschen God en zijn volk aanschouwelijk voor oogen te stellen.

Voor ons spreekt die zin daarom minder sterk, omdat wij zelden wezenlijke kudden onder de oogen krijgen. In onze steden zien we er niets van. En zelfs ten platte lande zijn er in ons vaderland slechts zeer enkele streken, waar ge kan leven der kudde, op groote schaal kunt waarnemen.

Maar heel anders was het onder Israël, waar het omzwerven van de herders met groote kudden, over berg en dal, tot het eigen volksleven behoorde.

Dat had men onder Israël, van kind af, onder de oogen gehad, in al zijn eigenaardigheid bespeid, en in zijn wonder verschijning liet gekregen. En vandaar dat het onder Israël al het volk toesprak, als het onder Davids harp zoo welsprekend schoon werd getokkeld: *De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken.*

Schapen, die in breede kudde, achter den herder, al grazend voorttrekken, kleven bijna aan elkander.

Op zekeren afstand gezien, neemt ge een breede witte plek waar, zoo opgestuwd tegen elkander trekken ze voorwaarts. Ze volgen niet alle hun eigen pad, maar dringen tegen elkaar, verdringen elkaar, sluipen onder elkanders hals door, en drukken onder het gaan elkanders vacht in.

Bij niets zoo sterk als bij zulk een trekende kudde schapen ziet ge in de veelheid de eenheid uitkomen. Zelfs op schilderijen die zulk een tooneel afmaken, kost het den schilder moeite, om in die massa gekrulde wol, hier en daar de trekken van het enkele schap door het opsteken van den kop te doen uitkomen.

Het zijn er honderden, en toch vormt alles één geheel, zoo ineengestruwd en op elkaar gedrongen, als ze voorttrekken.

Just daardoor is zulk een kudde een zoo treffend beeld van het volk des Heeren, gelijk het achter den eenigen Herder, we zegen niet, altoos aangest, maar aangaan maest.

Ook dit volk des Heeren toch vormt saam één geheel, één volk, één lichaam Christi, en de enkele verkorenen mogen slechts als leden van dat één lichaam Christi uitkomen.

Ook ziet ge bij zulk een kudde schapen steeds één aandrif, één gang, één aaneensluitende voortbeweging.

Zoodra ook maar één schap over den dam is, ziet ge als een golvende wolstroom, ijlend, heel de kudde aansluitend, in diezelfde richting gaan, en dienzelfden dam overschrijden.

Die saamhangende drijfkracht is zelfs zoo sterk, dat als het voorste schap een verkeerd dam overgaat, het voor den herder bijna niet te doen is, om den stroom van wandelende wol te stuiten.

De hond moet scherp bijten en hard rukken, om zulk een kudde in haar verkeerde vaart tegen te houden.

In zulk een kudde is alles *solidair*; een afzonderlijk leven en een afzonderlijke gang kent het schap der kudde niet; en zelfs de lammeren, hoe jong ook, doen aan dat saamkoersen in eenzelfde richting even dapper mede.

En ook hierin is u nogmaals de levensbeweging van het volk des Heeren getekend, wederom niet gelijk het altijd is, verre vandaar, maar gelijk het zijn moest.

Ook in die levensbeweging moet eenheid van zin, eenheid van richting, eenheid van bedoelen zijn.

Een eenheid, die, helaas, in de kerke Gods vaak meer uitkomt, als de kerken door ketterij op verkeerde paden dringen, dan wanneer ze bij het zuivere Woord op de goede paden wandelen.

Vandaar dat het spreken van den duivel als herdershond, waarvan God zich bedient, om zijn volk op het goede pad te houden, al komt die trek uit het beeld in de Heilige Schrift zelf niet voor, toch een uitwerking van het beeld is, die we niet behoeven af te wijzen.

De Schrift zelf toch leert ons dat de ketterijen komen moeten, opdat de goeden openbaar worden. En de historie der kerke getuigt het op elke bladzijde, hoe God de Heere gedurig de pijnlijke aanvallen van Satan toelaat, om juist daardoor zijn volk te prikkelen en op te scherpen, en alzoo het wandelen in de rechte paden mogelijk te maken.

Als Arius niet door Satan verwekt was, zou de kerke nooit zoo klaarlijk tot de belijdenis van Christus' Godheid en van de heilige Drieëenheid gekomen zijn. En als diezelfde Satan het heil der Arminianen niet over onze kerke had doen uitzwermen, zou de belijdenis van Gods soevereine genade nooit in dat klare licht geschilderd hebben, waarin onze vaders haar te Dordrecht beleden.

Ook later, ook tegenspraak, ook vervolging laat God door Satan over zijn volk komen, juist om bij zijn volk dienzelfden dienst te bewijzen, dien de herdershond bij de kudde schapen bewijst.

Maar toch ook die herdershond is voor de kudde schapen bijzaak, waar het leven en de welstand en het behoud der kudde

aan hangt, is de herder, die voor haar uitgaat, en met zijn stok en staf en stem haar leidt.

Geen dier is zoo hulp-behoevend als het schap, en een kudde schapen zonder herder, op de bergen omdolend, is eenvoudig verloren.

Die herder is haar hoofd, haar leidsman, haar beschermers en verzorger.

Dat voelt men zoo niet in ons land, waar overal water en allerwegen gras en kruid is en geen ondiep uit de verte loert, maar dat was zonneklaar in een land als Palestina, waar op de bergen soms uren in den omtrek geen water was, en de wolf hongrig omdoolde.

Niet het enkele schap, en ook niet de kudde wist op die eenzame bergen waar het water ontbrong, en niet de kudde kende het gevaar, dat dreigde, noch wist, weerloos als het schap is, hoe dat gevaar af te wenden.

Dat alles wist alleen de herder. En daarom leidde hij de kudde aan zeer stille wateren, en door grazige weiden, en als het angstig gehuil van het ondiep vernomen werd, kromp de kudde in doodsvranging ineen, en kon alleen de stok en de staf van den herder haar vertroosten.

En geheel datzelfde geldt immers van God voor zijn volk.

Dat volk is hulpeloos en weerloos, en alleen Hij, onze God, die dat volk ten herder is, kon ook voor zijn volk de wateren des levens doen ontspringen, het leiden door de grazige weiden zijner genade, en door zijn almachtige hoede nood en dood van zijn volk afweren.

En toch hoe rijk en veelzeggend ook die band, als van een herder, is, die God en zijn volk verbindt, nóg rijker wordt de sprake die van dit heerlijk beeld uitgaat, als de enkele geloovige, als elk kind van God op zich zelf, mag uitroepen: *De Heere is mijn Herder!*

Want natuurlijk de herder is geen herder voor één schap, wezenlijk herder is hij alleen in zijn betrekking tot de *gehele kudde*, en een kind van God dat uitroep: *De Heere is mijn Herder*, en daarbij zijn aanhoorigheid tot de kudde, d. i. tot het volk des Heeren, uit het oog verloor, zou toen de taal der Schrift niet te verstaan.

Van een herder is ook voor u geen sprake, tenzij ge u één met al's Heeren volk, een schaapje of een lammeke der kudde gevoelt.

Maar als dat zoo zijn mag, als ge waarlijk weet lid van het Lichaam Christi, burger in het volk, schaapje der kudde te wezen, dan gaat ten slotte de kracht en de troost van dat woord ook tot uw *eigen eenzame ziel* door; gelijk de ziel eens menschen in de Schrift dan ook *zijn eenzame* heet (Ps. 22: 21; 35: 17).

Immers dan lijkt wel voor wie het van verre aanschouwt, die kudde één wollige massa, waarin het enkele schap zich verliest, maar de Herder kent elk zijner schapen, voor Hem is elk schap op zich zelf een eigen iets, en ook onder Gods volk is er niet één, die verkoren is en geloofd, of de goede Herder kent hem bij name. En hoe ook in de menigte van het volk als een schijnbare vergetenheid meedolend, op het eind weet toch ook hij het uit blijde zielservaring David na te zingen: *De Heere is niet alleen de Herder der kudde, maar ook mijn Herder.* De Herder van allen saam, en toch ook mijn *bijzondere* Herder, zoo

mijn Herder in bijzonder, dat het soms schijnt, alsof Hij de overige schapen der kudde vergat, om voor *mijn* alleen te zorgen.

En zóó is metterdaad de zaligheid en de weelde van Gods volk.

Immers elk lammeke der kudde kan in het zalig besef komen, dat zijn God schier geen andere bemoeienis heeft, dan om *zijn* wonden te heelen, hem aan de wateren des levens te leiden, hem naar een grazige plek te lokken, hem terug te brengen als hij was afgedolend, en hem door een gansch eigenaardig geluid van het tikken en dreunen van zijn staf op de rotsvlakte te verkwikken.

En als dan een kind des Heeren, dat zóó zijn God kent, straks merkt en bespeurt, dat diezelfde God het even zoo wonderlijk maakt met elk der overige lammeren in de kudde, en dat allen die oogen hebben om te zien, hetzelfde van hun God getuigen, ja, dat ze allen als uit één mond bekennen: *De Heere is mijn Herder!* — dan wordt het besef van die trouwe herderzorg van aller God en Vader zoo overstelpend machtig, dat de lofzang in aanbidding overgaat, en allen saam willig en overgelukkig den eenigen Herder volgen.

Amsterdam, 11 September 1896.

De indruk, dien de Generale Synode van Middelburg achterliet, is niet geheel dezelfde als die van Dordrecht het land inging.

Dit is te verstaan. Te Dordrecht kwam men bijeen een blauwen Maandag na de Vereniging. Ze was amper een jaar oud.

Dat moest wel ietwat stijf en gehinderd uitvallen, en door dien *overigen* vorm een kans bieden aan argwaan en wantrouwen.

Dordrechts Synode droeg zoo in elk opzicht de *allures* van een eerste ontmoeting. Er heerschte zekere verlegenheid, zekere onovervloedigheid, zekere opzettelijke en daardoor pijnlijke voorzichtigheid.

Eigenlijk had men jaar en dag na de Verbondsluiting nog ganschelijk geen Synode moeten houden, en eerst eens drie jaren rustig kerkelijk saam moeten leven.

Maar natuurlijk dat kon niet. Er was te veel dat op voorloopige regeling wachtte. Te Amsterdam genoten we een Synodalen dag, maar doorleiden geen gedaagde Synode. Daar kwamen wel twee groepen, maar nog niet de kerken der beide groepen saam.

Zoo kon men niet buiten Dordrecht. En de fout was maar dat men te Dordrecht noch van de één noch van de andere zijde hielder genoeg inzag, wat gansch voorloopig karakter die tusschentijdsche hulp-Synode droeg.

Zij die ons Calvinistisch Sion gram zijn, liepen er dan ook heerlijk mee in, toen ze, op het min goed gerucht van de Dordsche Synode afgaande, den profetenmantel omgingen, en de totale mislukking van onze Vereniging voorspelden, ja, reeds in meer dan één kring op die mislukking vissels trokken.

Wie dat alzóó deden, verwijzen we nu maar. Een booze consciëntie heeft het kwaad genoeg met haar zelve. Ge behoeft haar last niet door verwijt te verzwaren.

Maar na Middelburg zullen deze heeren speculanten van professie dan toch inzien, hoe heerlijk ze zich misrekend hebben.

Middelburg was eigenlijk onze eerste medellende Synode. Dordrecht trekt de schrijver der historie alleen *pro memorie*

uit. En op die Middelburgsche Synode, pas vier jaren na ons samenkomen, bleek de Vereniging zoo boven alle verwachting goed en gelukkig geslaagd te zijn, dat niemand meer aan A of B dacht, en er nog slechts even 50 op de 620 plaatsen overbleven, waar deze antiquiteit nog met beschaamd gelaat voortkwint.

Dit was zelfs zóó sterk, dat al wat in Deputatschap of Rapport nog van de Dordsche Synode naverkte, als sneeuw voor de zon wegsmol, en dat voor de toekomst de leefregel op allerlei gebied zoogoed als met algemeene stemmen werd vastgesteld.

Men heelt zich te Middelburg als één bekend, en na een oogenblik hortens, als één gevoeld.

Naar het verleden zag niemand meer, ieders blik was op de toekomst gericht, en die toekomst ging men vol vreugde en goede hope tegen, als voor oogen ziende, hoe de sterkte des Heeren in het lichaam der kerke indrong, en ons oppiep om met verende kracht, vergetende wat achter ons ligt, aan de wederoprichting van het Calvinisme, overeenkomstig zijn aard, en in onverdroten trouw aan zijn beginselen, te arbeiden.

Van overwinnaars of overwonnenen was dan ook, gelijk het op een Synode der kerken betaamt, geen oogenblik sprake.

Men hielp elkander om vooruit en verder te komen.

Men begreep, zoogoed als eenparig, dat de positie van een kerkengroep, die gelijk de onze thans breed haar vleugelen uitspreidt, een geheel andere is, dan vroeger de positie der twee kleine groepen elk op zichzelf genomen; en men zag in dat die veranderde positie vanzelf duurder verantwoordelijkheid, hooger plicht en anderen leefregel met zich bracht.

Dit besef nu legde aan alle onderling getwist het zwijgen op. Er was vreugde-olte voor treurigheid. Dank en lof en heilige vreugde in de Synode en onder het volk, dat haar in hoogte en lage bank omlijstte.

Al aanstonds ging er een juichtoon in heel Walcheren op. Van Walcheren klonk die juichtoon over al Zeelands eilanden na. En van Zeeland ging die toon der dankzegging en der blijde hope heel het land door.

Ook ons is deze uitkomst oorzaak van ongeveinsde vreugde, niet het minst met het oog op hetgeen voor de Zending is verricht. Onze Zending tobde. Ze zwakte in te ondiepe wateren, en raakte daarom telkens vast.

Nu is ze vlot geworden, en door een diepe geul heen, in vrij vaarwater geleid.

Geve de Heere onze God, dat het Gereformeerde volk dan nu ook met stillen ernst en met voor niets terugdeinende overvaardigheid op dezen Dienst des Heeren inga.

Bovenal vernemenigvuldige het gebed, opdat de Heere des oogtes ons arbeiders die den sikkel niet stomp slaan, maar door de halmen doen snijden, uitstootte in zijnen wijngaard.

Calvinisme in Amerika.

Professor Steffens, ook hier te lande in breeden kring bekend, heeft als inaugurele oratie bij zijn optreden aan de *Presbyterian Theological School Nord West* te Dubuque,

woorden over bovengenoemde daad, die zij een daad van oproerigheid noemden en over ketterij, waarvan men hem beschuldigde. Daarna werd hij naar den kerke geleid. Eerst sloot men hem op in den Tower en later in King's bench Southward, dat toen onder de directie stond van William Fets-William, een man, wiens hart het Evangelie Gods liefhad, waarom hij ook Bradford veel vrijheid gaf o. a. ook die, om tweemaal per dag met de gevangenen godsdienstoefening te houden.

Twee jaren bleef Bradford gevangen, gedurende welken tijd hij heel wat aanvallen op zijn geloof had te verduren. Meermalen beproefde men hem over te halen de gunst der koningin aan te nemen, die hem zou geschenken worden met de vrijheid en de ere, indien hij zijne heilijdenis herriep. Doch de martelaar bleef in zijn God vaststaan, wees de aanvallen af, toonde, dat de beschuldiging van oproer onwaar was, alsmede eene andere aanklacht, dat hij geld zou ontvreemd hebben. Ook buiten de gevangenis hoorde men van hem. Hij schreef menigen brief aan de bewoners van Londen, aan de Universiteit en aan de stad Cambridge; ook aan die van Waldeene en Manchester. Zelf kreeg hij ook brieven van bemoeidiging, onder andere eenen van Ridley.

Eindelijk kwam de tijd zijner ontbinding. Bradford werd veroordeeld om verbrand te worden. Tegelijk met zekeren John Lief, een 18-jarige jongeling, stierf onze martelaar in de vlammen, den 16 Juli 1555.

DE GAAY-FORMAN.

De Martelaren.

CCXVI.

JOHN BRADFORD.

„Hebt een goed geweten, opdat in hetgeen zij kwalijk van u spreken als van kwaaddoeners zij beschaamd mogen worden, die uwen goeden wandel in Christus lasteren.” Deze vermaning van den Apostel Paulus komt ons voor den geest, als wij de vijanden der waarheid zien handelen tegen den Engelsen dienaar des Woords John Bradford, die zijne goede belijdenis van den Heere met zijn bloed heeft bezegeld.

Daar is een tijd geweest, dat Bradford de wereld diende, maar hij is veranderd door de kracht des Heeren en verlangde toen in 's Heilands dienst te leven en te sterven. Zijne geschiedenis is kortelijk deze:

Bradford, die te Manchester geboren is, werd reeds in zijn kindersheid door zijne ouders bestemd voor de studie der letteren. Onder veel, dat tot zijn lof gezegd is, behoort ook, dat hij een begaafd schrijver was. Zijn maatschappelijke loopbaan begon hij in dienst van Sir John Harrington, ontvanger der koninklijke domeinen te Bologne, hetwelk toen aan Engeland behoorde. Geen meester had zijn dienaar liever dan Harrington Bradford en deze was genen van zeer groot nut. Dit leven duurde een langen tijd, en had Bradford gedrukt, hij zou er schatten

bij verdiend hebben, had de Heere niet iets anders met hem voor. De omkeering, die plaats greep in zijn geestelijk leven, drong hem aan Harrington zijn ontslag te vragen. Na dit gekregen te hebben begaf hij zich naar Londen, om er zich toe te leggen op de studie der rechten. Doch de roeping, die hij in zich gevoelde, om voor den dienst des Woords zich voor te bereiden, liet hem geen rust. Hij liet de studie der rechten varen en begaf zich naar Cambridge, om er in de theologie te studeren. De ijver, waarmee hij zich toelegde op zijne studies, werd bijzonder gezegd, zoodat hij in een jaar tijds meester in de vrije kunsten was.

Kort daarop ontstond er een nauwe betrekking tusschen Bradford en den beroemden hervormer Martinus Bucerus, die zich van zijn begaafden leerling veel goeds beloofde voor de kerke des Heeren en daarom hem vermaande, om zijn talent nu te gaan gebruiken in den dienst van 's Heeren Woord. Maar Bradford meende, dat hij daartoe nog niet bekwaam was. Bucerus sprak hem echter herhaaldelijk moed in, zoodat de martelaar eindelijk toegaf en aan de roepstem van Nicolaas Ridley, toen bisschop van Londen, gehoor gaf, om tot hem te komen en de kerkelijke wijding te ontvangen. Hij werd eerst diaken en moest dadelijk beginnen te preken in de kerken te Londen. Met ijver kweekt hij zich van zijne taak en verkondigde het zuivere Woord des Heeren, zelfs toen, na den dood van Eduard VI, velen van het ware geloof afvielen en om hun leven te redden, het Pausdom weer navolgden.

Dat deze trouw velen niet aanstond is gemakkelijk te begrijpen. Men zocht en vond een reden — zij het een onbillijk — om Bradford gevangen te nemen. De zaak was deze. Den 13en Augustus 1553 sprak in de St. Pauls-

kerk zekere De Gilbert Bourne, die later tot bisschop van Bath in Wales is verheven. In zijnen ijver voor den Paus en de Roomsche kerk brakte hij op onbeschaamde wijze vele en velerlei lasteringen uit tegen den overleden koning Eduard en den Gereformeerden godsdienst. Dit beviel zijnen hoorders niet en het scheelde weinig, of zij hadden hem van den kansel afgeworpen, al was de bisschop van Londen en de schout der stad ook in hun midden. Bourne dorst, uit vrees voor het oproerige volk, waaruit hem reeds een dolk was toegeworpen, welke hem verwondde, niet voortgaan en verzocht Bradford voor hem te spreken. Deze deed het en het volk werd kalm en luisterde met diepe aandacht naar zijne prediking. Daarna keerden, op een enkele na, de hoorders huiswaarts. Doch de achtergeblevenen, een edelman met twee zijner dienaars, wilden Bourne te lijf. Bradford, die ziende, plaatste zich voor de aanvallen om ze tegen te houden, terwijl hij Bourne liet zeggen, dat hij vluchten moest. Deze deed dit en verborg zich in het huis van den gouverneur der stad. Toen hij zich van daar naar zijn eigen verblijfplaats wilde begeven, riep hij weer de hulp in van Bradford, die hem begeleidde naar de woning des Burgemeesters, van waar hij heilighuis thuis gebracht werd door eenige gerechtsdienaars.

Dienselfden dag hield de martelaar een rede voor een groote schare, die in de Bow-kerk samengevoeld was, haar bestraffende over den geest van oproerigheid, welken zij getoond had. En toen iemand hem toeriep zich wat te matigen, weigerde Bradford het, omdat hij matiging een verzaking van zijn plicht achtte.

Drie dagen later werd de martelaar voor den raad en de bisschoppen gebracht en verplicht zich te verant-